

Gypsophila muralis

Grusnejlika

Klass: Magnoliopsida (tvåhjärtbladiga blomväxter), **Ordning:** Caryophyllales (nejlikordningen), **Familj:** Caryophyllaceae (nejlikväxter), **Släkte:** *Gypsophila* (slöjor), **Art:** *Gypsophila muralis* - grusnejlika L. **Synonymer:** *dvärgslöja*

Kännetecken

Grusnejlika är en decimeterhög, ettårig och rikt förgrenad växt. Den har motsatta, linjära blad, samt små blekröda blommor i en gles, kvastlik blomställning. Den blommar i juli-september, och har en kapselfrukt. Växten kan vara betydligt mindre och mer eller mindre ogrenad om den växer torrt. Grusnejlika kan förväxlas med den sällsynta klippnejlika *Petrorhagia saxifraga*, som är grövre och har hylslika högblad vilka omger fodret.

Utbredning och status

Grusnejlika är känd i södra och östra Sverige från Skåne till Västmanland, utom Gotland, samt har spridda tillfälliga förekomster norrut till Norrbotten. Den har sannolikt gått kraftigt tillbaka, och har nu sin huvudförekomst i Blekinge, med enstaka förekomster även i Skåne, Småland, Halland, Östergötland, Uppland och Västmanland. Den finns för övrigt i södra Finland, och är tillfälligt funnen i Danmark, samt förr även i södra Norge. Totalutbredningen omfattar centrala och östra Europa, samt västra Asien.

Ekologi

Grusnejlika uppträder oftast tillfälligt på grusigt eller sandigt underlag i människoskapade miljöer, såsom åkrar, markvägar, gamla grustag, ruderatmarker och andra ställen med öppen, gärna fuktig markyta. I östra Mellansverige är den ofta angiven från rullstensåsar. Det är en kalkskyende art.

Hot

Grusnejlika är konkurrenssvag och kräver mer eller mindre vegetationsfria ytor för sitt fortbestånd. Den är känslig för eutrofiering och igenväxning, och har säkerligen minskat kraftigt på gödsling och ogräsbekämpning på åkrarna, samt generellt av nedläggning av åkermarker och igenväxning av vägkanter m m.

Åtgärder

På de lokaler där grusnejlika uppträder mer eller mindre kontinuerligt, bör vegetationsfria ytor upprätthållas, t ex genom rensning. Ogräsmedel och gödsel är direkt olämpligt för artens fortbestånd. Grusnejlika bör övervakas av floraväktare.

Övrigt

Grusnejlika odlas som prydnadsväxt, vissa former är mer storvuxna, andra har en mörk kontrast i de skära kronbladen. Förvildade exemplar påträffas därför ofta utanför grusnejlikans egentliga utbredningsområde men dessa förekomster är normalt försvunna nästa år. Utländska namn – NO: Murslør, DK: Mur-Gipsurt, FI: Ketoraunikki, GB: Annual Gypsophila.

Litteratur

- Anonym 1996. Floraväktarverksamheten i Skåne. Årsrapport 1995. *Lunds Botaniska Förening. Medlemsblad 1996 (1)*: 5–52.
- Anonym 1997. Floraväktarverksamheten i Skåne. Årsrapport 1996. *Lunds Botaniska Förening. Medlemsblad 1997 (1)*.
- Antonsson, K. 1997. Hotade kärleväxter i Östergötland 1997. Information från länsstyrelsen i Östergötlands län 1997:4.
- Edqvist, M. & Rühling, Å. 1996. Floraväktarverksamheten i Småland. Årsrapport 1995. *Parnassia* 9 (1): 4–15.
- Georgson, K. m fl 1997. Hallands flora. Lund.
- Jonsell, B. 1994. *Gypsophila* L. I: Jonsell, B. (red.). November 1994. Flora Nordica, *Caryophyllaceae*: Caryophylloideae: 28–29. Preprint. The Bergius Foundation of the Royal Swedish Academy of Sciences, Stockholm.
- Knutsson, T., Andersson, U.-A., Bringer, K.-G., Gunnarsson, T. & Lundkvist, H. 1997. Försvunna, hotade och sårbara kärleväxter på Öland. *Krutbrännaren. Suppl.* 2.
- Laine, U. 1997. Ketoraunikki. I Rytteri, T. & Kettunen, T. (red.) *Uhanalaiset Kasvimme*. Helsingfors.
- Olsson, K.-A. 2006. Nya hotade kärleväxter i Skåne. *Bot. Not.* 139 (3): 22–33.
- Pedersen, A. 1959. Caryophyllaceernes udbredelse i Danmark. *Bot. Tidsskr.* 55: 157–267.
- Stenberg, L. 1997. Flera nya kärleväxter i Norrbotten 1996! *Nordrutan* 2: 15–25.

Författare

Lars Fröberg 1995. ©ArtDatabanken, SLU 2007.